

Бележка. На 12.12.2015 г. в Галерия „Райко Алексиев“ бе открита изложбата „Анатомия на куклата. Художниците в кукления театър“. Изложбата включва творби на 27 съвременни български автори. Оригиналите на кукли и декори са експонирани наред с екранни изображения, куклени клипове и филми. Представени са постиженията на куклената сценография през последните 10 години, но има и специален раздел, който разказва за приноса на „Бръмбъзъците“ за раждането на това младо изкуство у нас (куратор на раздела Галина Декова). Куратори на изложбата са Петър Митев, Ханна Шварц и Мариета Голомехова. Съюзът на българските художници и секция „Сценография“ към съюза – организатори на изложбата, издадоха и богато илюстриран двуезичен албум „Анатомия на куклата. Художниците в кукления театър“.

Слово при откриването на изложбата *Анатомия на куклата*

Проф. г-р Васил Рокманов

Уважаеми гости, скъпи колеги!

Добре дошли в изложбата, посветена на „Бръмбъзъците“ и техния куклен спектакъл, представен през 1924 недалеч от тук. Това запомнено от благодарните потомци събитие все не може да намери своето точно определение. Нека оставим на теоретичите да го дефинират, а днес да отбележим момента, в който група талантливи и образовани художници са трансформирали заварените примитиви и подражания в ХУДОЖЕСТВЕН КУКЛЕН ТЕАТЪР. Сторили са го весело, артистично, със самоирония, но и с отговорност към националната ни култура, която не е смогнала да създаде своя куклена традиция.

Всъщност, опитите да се „синтезират“ нашенски варианти на Пулчинела, Гиньол, Кашпарек или Петрушка не са особено успешни, затова пък АВТОРСКИЯТ КУКЛЕН ТЕАТЪР разцъфтя в творчеството на генерацията куклени сценографи, чийто безспорен лидер е Иван Цонев. С удивителен усет за непреходното той трансформира образния строй на иконата в актуална на времето тримерна куклена изразност и заяви на международната сцена още през 60-години на миналия век българска куклена школа.

Благодарим ти, Майсторе!

Но защо – „Анатомия на куклата“?

Интерпретирайки заглавието в духа на Бръмбъзъците, импулсът да се правят кукли и да се играе с тях можем да диагностицираме като синдромът Дедал-Джепето.

Куклата е архетип, пулсиращ между живото и неживото, фолклора и свещеното, детската игра, поетиката на драмата и чистата философия. Митологията на нейната ръкотворност ни отправяща към тайнството на дедалическите ксо-анони; към Пигмалион и неговата Галатея; към историята за живота, изкуствеността и трагическата смърт на доктор Фаустус.

Куклата задвижва игрови импулси от детството, които тласкат художника към ръкотворни образи на „удвоеното“ битие, на „Аз“-а и на най-важните сред другите неща извън егоизма ни – като семейството, приятелите, идеите, спомените, надеждите...

Демииургията на куклата осмисля естетическите и тактилните реакции към материалите, пропорциите и съотношения на пластични форми и колорита, разположени в протяжността на спектакъла, до срещата с „драгия зрител“. Кукленият театър има дълг и привилегията да

не дели публиката; той посреща с внимание всички възрасти, за да ги омайва с приказки, да ги очарова с митове, да ги размива с комедии и да ги пречиства с най-доброто от световната драма.

Просвещението дефинира *Парадокса за актьора* в драматическия театър, който Романтизмът мечтае да реформира посредством марионетките, а театралната модерност – чрез свръхмарионетката на Крейг и неперсоналния актьор на Оскар Шлемер.

Съвременният актьор играе театрален герой, а сценичната кукла – ролята на актьора; тя е изображение на изображението, и нейната поетика е основана на условността, трансформираща самия език на изкуството в предмет на изображение.¹

Тази първа по рода си експозиция е представителна, от една страна – за няколко поколения художници, активно създаващи куклени спектакли в страната и други държави, а от друга – за актуалните естетически направления и технологични подходи – от традиционните ръкавични „петрушки“ и няколко вида марионетки, през импровизирани реди-мейд или специално създадени обекти; до интерактивни Steampunk инсталации и автомати. Някои от тях обитават традиционни типове пространство, в което актьорите ги манипулират с многовековни кукловодни практики, други успешно заличават границите между кукления, драматичния и танцовия театър, трети обитават виртуалните светове

на новите медии, телевизията и електронните игри.

Особена ценност в изложбата са значимите изяви на млади автори, предимно възпитаници на проф. Майя Петрова, които са спечелени за куклената сценография и вдъхват надежди за нейното бъдеще. Това е едно голямо и важно дело. Браво, Майя!

Благодаря на колегите за общуването при създаването на изложбата, за атмосферата на задружна съпричастност и благодародна амбиция да представим своето скромно, но бла-

городно изкуство в най-добрите традиции на художествената общност. Основна заслуга за това има кураторския екип – колегите Ханна Шварц и Мариета Голомехова, изкуствоведът Галина Декова и неуморният Петьо Митев. Чест прави подкрепата на Столична община, творческите съюзи на българските артисти и художници изявата да се състои достойно в най-представителната зала на софийския Бродуей, да има свой каталог (дизайн – Надя Крумова).

На добър час!

¹ По Юрий Лотман „Куклата в системата на културата“ сп. Декоративное искусство. Москва, 1978.

Месец и половина в съблюдаване, спомени и вдъхновение завинаги!

Един репетиционен период, превърнал се в приключение

Гергана Трайкова

Представленията на Веселка Кунчева и екипът ѝ винаги предизвикват истински фурор още с премиерите си. Те са дълго обсъждани, награждавани и вълнуващи. Не мога да скрия, че всяко едно е провокирало в мен емоционални експлозии. Карали са ме да размишлявам много дълго за смисъла на съществуването, за страховете и за пропуснатите възможности. По време на нейните спектакли съм плакала, смяла съм се с глас и винаги съм излизала променена и обогатена духовно. За работата на Кунчева постоянно излизат нови статии и рецензии, но нито една досега не е била за процеса отвътре, за създаването на спектаклите ѝ. За да бъде един критик хроникьор, той трябва да изневери на вътрешния си инстинкт да коментира случващото се. Неусетно изневярата се превръща в привързаност към екипа и процеса и те вече не могат да бъдат обект на критика, защото ставаш емоционално обвързан с тях.

През юли на 2016 г. Веселка Кунчева започна репетиции на „Дама пика“ по А. С. Пушкин в ДКТ-Пловдив. Прекрасните изживявания от този месец и половина ми помогнаха да видя театъра от една друга страна.

Тази на процеса и трудностите, които се поражда около него. Когато си спомням за тези седмици, съзнанието моментално ги свързва с думите вълнуващи, одухотворяващи, поучителни – във всякакъв смисъл. Някой, някога ми беше казал, че, за да разбереш дали един репетиционен процес е ползотворен, трябва да установиш дали всяка репетиция работи за следващата.

Първата репетиция, на която отидох, беше в сутринта на 14 юли, четвъртък. Около 10,30 вече осъзнах, че това е един важен ден, в който ще започне процеса на създаването на нещо ново и ценно. Този четвъртък даде началото на смисъл, ентусиазъм за работа и творчество не само у мен, а във всеки един член на екипа. Спомням си, че тогава за първи път стоях пред кукления театър в града, в който съм родена и израснала. И чувствах притеснение. Когато стоях някъде между тротоара пред театъра и салона – театралните и всекидневните човешки проблеми на съществуването се препокриха. Тогава сама прекрачих прага и навлязох в дълбокото, където емоционалните болки, прегрешението и алчността не бяха просто думи, а обект на изслед-

ване и дискусии, на съсредоточена мисъл и взаимопомощ. А ентусиазмът, с който се бях заредила преди да отида, се превръщаше в още по-силно желание да научавам.

Подборът на актьори, който беше направила Веселка Кунчева за новото си представление, събираше на едно място много талантиливи и различни млади хора. Той се състоеше от хореографка, куклени и двама драматични актьори, а повечето от тях вече бяха участвали в нейни спектакли. Полина Христова, например участва в представленията „Вграждане“ и „Бягства“, Мария Димитрова е хореографката на спектакъла „Аз, Сизиф“, Живко Джуранов, Михаела Андонова и Наталия Василева са се срещали с екипа на Веселка Кунчева в спектаклите „Вграждане“ и „По ръба на небето“, Александър Караманов, също участва във „Вграждане“ и Ева Данаилова, която изигра смелото дете Момо в спектакъла „Момо“. Скоро завършилият актьорство за куклен театър Велизар Евтимов и драматичният актьор Пламен Димов, обаче не бяха се срещали със специфичния за Кунчева репетиционен процес. От онези първи минути на за-